II. ÉVFOLYAM PEST, 1868. 131. SZÁM. KEDDEN, JUNIUS 9.

Előfizetési ár:
egész évre 20 frt., félévre 10 frt, negyedévre 5 frt.

Beigtatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdij minden beigtatásért 30 kr.

A „nyilt-tér"-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

FÜGGETLEN LAPOK.

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek
a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utcza, 18. sz. a.) intézendők.

Bérmentetlen levelek el nem fogadtatnak.

Előfizetési feltételek
a
„FÜGGETLEN LAPOK"
című politikai napilapra

Egész évre	20 ft.	— kr.
Félévre	10 „	— „
Negyedévre	5 „	— „
Egy hónapra	1 „	70 „

A „Függ. Lapok" kiadó-hivatala,
3 korona utcza 18. szám.

Pest, junius 9.

A vallási és lelkiismereti szabadság védelmére hivatott lapunk egyik első rendü feladatát hanyagolná el, ha csak rövid érintések alá sem venné Bihar követének Csanády urnak a a képviselőház legutóbbi gyülésében tett vallásügyi interpellatióját.

Ez volt tudtunkkal a legelső eset, hogy az 1848. 20 t. cz. hiányos voltát, a törvényhozás egyik, habár a kath. ellentáborhoz tartozó tagja, nyiltan bevallja, s annak, jólehet egyoldalu, de bátor javitását sürgeti.

Az interpellatio szövege következő:

„Interpellatio"

„az 1848. XX. vallás ügyébeni t. cz. életbeléptetése tárgyában."

„Tekintve azt, hogy az 1848. XX. t. cz. által e hazában levő minden vallásfelekezetekre nézve megállapitott tökéletes jogegyenlőség és viszonyosság, tényleg még mai napig sincsen életbe léptetve, sőt a jogegyenlőség és testvériség magasztos eszméjének ellenére, s a méltányossági közérzet valóságos botránykoztatására az uralkodó egyház még mai napig fennáll, a mennyiben az az 1848 előtt birt előjogait és kiváltságait tényleg most is teljes mértékben gyakorolja;"

„tekintve azon körülményt, hogy ily állapot az állam czéljával ellenkezve, az egy haza polgárai között a meghasonlás és gyülölködés magvait hinti el:"

„nyilatkozatra hivom fel a vallás és közoktatásügyi miniszter urat az iránt, szándékozik-e ez ülésszak alatt az országgyülés elébe az 1848. XX. t. cz. értelmében, egy a vallási jogegyenlőség és szent elvének életet adó törvényjavaslatot terjeszteni?"

Lehet-e kifogásunk az ellen, ha protestans egyháznak valamely hive, az ő lelkiismerete szerint jó dolgot vél cselekedni, midőn a vallási jogegyenlőség érdekeit, melyek az interpellans szerint a protestansokra nézve a hivatkozott XX. t. cz. által gyakorlatilag még biztositva nincsenek — a törvényhozás elé viszi s felhivja a cultusminisztert, megnyugtató válaszadásra?

Nem nekünk belérdemileg ez ellen egy csöpp észrevételünk sincs. És mert sem annyira érzékenyek nem vagyunk, hogy a kath. ellen vallási féltékenykedés szülte kifakadások fölerjesszenek, sem pedig Csanády ur interpellatiójában, a katholikus ügyekre, mint szorosan felekezeti belkérdésekre való utalásokat nem találunk: megmaradunk a tisztán objectiv téren, veszszük a dolgot ugy mint van, és nem amint azt képzelhetjük.

Mi alapon tette a bihari követ interpellatióját?

Ő azt mondja, hogy a XX. t. cz. által kimondott jogegyenlőség ellenére, a kath. egyház előbbi jogait és kiváltságait még mindig gyakorolja. Ezen körülmény Csanády ur szerint, „a meghasonlás és gyülölködés magvait hinti el."

Tiszteljük mindenkinek vallásának jogai és szabadsága iránt hordozott gondosságát, ez az emberi érzelmek legszentebbike; de megvalljuk, hogy oly eldoradói állapotban épen nincs okuk a katholikusoknak találni magukat e hazában.

Igaz, hogy egyházunkat, uralkodó egyháznak nevezte el egykor, melyben már épen hanyatlani kezdett a kath. egyház politikai és társadalmi befolyása, fénye, s hogy a lényege hiányát pótolja, a nomenclatio üresség ével vette azt körül: de azt sehogy sem tudjuk aláirni, amit Cs. ur a sorok között a protestans egyházakról észrevehetőleg enged következtetni, hogy t. i. azok elnyomatva, háttérbe szoritva, mint jogkivüli piloták lézengenek.

Nem ismerünk protestans államot a continensen, hol az alaptörvények a jog és szabadság oly nagy és oly szabadelvü intézményeit hozták volna a kath. alattvalók javára, mint nálunk a kath. alkotmány a protestans felekezetek számára alkotott.

A vallásmozgalmak korszakai, egyetlen országban sem termették a tolerantia, s polgárjogok azon méltányos, páratlan codexét, mint milyent a linczi és bécsi békepontok, az 1791-diki és későbbi országgyülések a magyar hazának, habár templomilag különvált, de a hazaszeretetben mindig karöltve haladt gyermekei részére biztositának.

„Augustanae et Helveticae Confessioni addictis, liberum publicum religionis exercitium, cum templorum, turrium, campanarum, scholarum, coemeteriorum et sepulturae usu de hinc competet," mondja az 1791. 26. t. cz. 1. §-sa.

És öszintén megvalljuk, ezen törvényes jogait és szabadságát a protestans felekezeteknek mi sokkal inkább biztositottnak láttuk az ötvenes években, sőt még a patens után is, mint a kath. államilag gyámságolt állapotát, a concordatum legvirágzóbb napjaiban is.

Épen azon öntudatos felfogás, hogy a prot. egyházak az államirányában a jog és törvény nagyobb biztositékait birják, mint a katholikusok, okozza a mozgalmat, mely kath. részről is autonomiát keres, s a függetlenség és szabadság ugyanazon alapjait, melylyekkel országos törvényeink a protestansokat már előbb felruházták.

A katholikusok azon kapcsolatban, mely az uj államrendszerrel szemközt annyira anomal, többé nem maradhatnak, s a hazafiui tisztelet sugarával övedzett főpapjaink már a 48-diki emlékiratban kifejezték az uj helyzet azon jól felfogott logikáját, hogy ezután a kath. egyház is, az államirányában a függetlenség és jog ugyanazon normáit akarja alkalmazni, milyenekkel protestans hazánkfiai élnek.

A XX. t. cz. revisiója okvetlenül szükséges, de mi a politikai helyzet más okaiban látjuk ezen szükségességet, mint a kath. egyház kiváltságolt jelen helyzetében, mely felfogás komoly dolognak igen tréfás, tréfának meg igen komoly!

Adó kezelési rendszer.

Midőn a minap az adó rendszerről szóltunk, hivatkoztunk a tudomány mai állására. Szükség, hogy ezt közelebb kifejtsük, s megvilágitsuk.

A szabadságnak a tömegekre nézve alig van érthető más oldala, mint az, mely épen az adó rendezésben inteztetik el.

Midőn a természet gazdag adományaihoz csak nehezen és drágán jut, s érzi, hogy a mit oly pazarul nyujt a természet, az neki elérhetlen szegénysége miatt, vagy azt csak fukarul élvezheti — szabadságának megszoritását mélyen érzi. Igy van ez a sónál.

Ha gazdaságában meg van szoritva, s mi napi szükségeihez tartozik, szabadon nem termelheti, e korlátokat nehezen sziveli, — igy van ez a dohánynál. S igy tovább a husnál, a bornál, a szesznél.

Be kell vallanunk, hogy a nép e felfogásának van is realis alapja. A magas politika s közte oly nagy a köz, hogy annak hatásai az ő látkörén kivül feküsznek, s abban saját mindennapi eszével nem itélhet. A szólás és irás szabadság a népet nem érinti. Az a jó időket az anyagi állapotok mivolta után itéli.

Fájdalom, hogy állapotaink előzményei olyak, melyek miatt nevezetes könnyitéseket számukra nyerni, most lehetetlen.

Utóvégre sokkal józanabb népünk, hogysem a kényszerüségnek meg ne hódoljon, de hogy ez történjék, szükséges, hogy meg győzettessék

Miszerint nem ő egyedül a nyomott az államban, de a közbajok s elutasithatlan terhek nyomását mindenki igazságos arányban érzi s attól nincs kivétel, abban nincs kedvezés.

A modern alkotmányosság is fő biztositékának tárgyát az adóban találta.

Azonban a ki azt hinné, miszerint ez egy negativ jog, mely csak abban áll, hogy gyülölt kormány ellenében megtagadtatik, az nyilván téved. Ez positiv jog, mely az adórendszer megállapitásában, az adó tárgyak kijelelésében a mérték meghatározásában áll

De midön az alkotmányosság e sarkpontja körül a tudomány tételeire hivatkozunk, tovább is kell menünk, s megmondanunk, hogy az alkotmányosság postulatumai ezen országgyülési működés vonalánál nem állnak meg.

Az európai tanok utmutatása szerint nem kevésbé lényeges része az alkotmányos létnek azon részvét is, melylyel a nemzet bir az adóügy további kezelésében.

Hivatkozhatnánk e részben a németirodalom valamennyi politikai és nemzetgazdászati és pénzügyi capacitásaira, abban mindannyian megegyeznek, hogy a nemzet közreműködése a vonalnál nem végződhetik, sőt azontul kezdődik sajátkép.

Ezek szerint elengedhetlen elv, hogy az adót követő állam közege ép ugy, mint az adóval köteles polgár egyiránt, mint fél tekintessenek s közibök egy pártatlan hatóság állitassék, mely az államot a két fél egyetértésének visszaéléseitől ép ugy megvédje, mint megvédi a feleket, ha egymás ellen támadva az igazság mértékén tul akarnának lépni.

Ez oly megdönthetlen elmélet, mely alapját az igazságban, állam és polgárok érdekében találja, és elvitathatlan.

Innen következik, hogy az adóügy körül indispensabiliter három tényezőnek kell határozottan kijelelt körben működni. Egyik az adózó maga, másik az állam követelését képviselő pénzügyi közeg, harmadik — a polgári hatóság.

Ha ezen tényezők közül bármelyik hiányzik, nem lehet igazság, lehetetlen a megnyugvás, be kell állni akarva, nem akarva az erőszaknak, az ököljognak, az önkénynek s azontul szabadságról s alkotmányosságról szó nem lehet.

Az adó körül három külön működés fordul elő:

Az adó kivetése — az adó behajtása — az adó kezelése. — E három működés körül a három tényező, melyet fennebb megjeleltünk — külön hivatással bir.

Az adózó hivatása cselekvő, a polgári hatóságé ellenőrködő, a pénzügyi hatóságé szinte positiv működő.

Es ez a tényezők közt ekkint oszlik fel:

Az adó kivetésnél mind a három factor közreműködik. A megkivántató adat-alapokat az adózó maga nyujtja; ezen adatok szigoru megbirálása és — ha kell — kiigazitása a polgári hatóság köréhez tartozik. Itt az adózó és pénzügyi közeg, mint felek állnak szemben.

Ezen megállapitott alapokra a kivetést a polgári hatóság a pénzügyi közeggel együtt teszi azon szabályok után, melyeket a törvény felállitott. A kivetésen tul

A törvényes behajtás kizárólag a polgári,

Az átvétel és kezelés ép ugy kizárólag a pénzügyi hatóságot illeti.

Már elméletileg is a pénzügyi közeg és az adózó — azaz a követelő állam és terhelt polgár oly jellemzetes ellenfelet képeznek, hogy közikbe okvetlen egy harmadik elemnek kell lépni, mely a természetes antagonismus tulcsapásait eligazitsa, ez a polgári hatóság. E nélkül a felek önmagukra bizatván, eléáll az ököljog azaz jus fortioris.

Ezekben körvonaloztuk röviden a tudomány tanait az adóügy kezelése körül, mely magában a mily egyszerü, oly érthető mindenkinek.

Szükség már most, hogy az európai tudomány felállitott tanainak szempontjából elemezzük a magyar adóbehajtási törvényjavaslatot s lássuk, miként haladtunk e tekintetben a szabadság és tudomány utain előre.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

A képviselőház jogügyi bizottságának munkálata.

Törvényjavaslat a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában.

Első czim: a bíróságokról.

(Folytatás.)

14. §. Ha akár az ügy minősége (8. 53. §§.) akár a felek kifogása folytán csak a per folyama alatt tünnék ki valamely biró illetéktelensége, vagy ha azt a semmitőszék mondaná ki (305. §.): az illetéktelen birónak addigi eljárása és cselekményei semmisekké válnak, a felek tényei ellenben a per további folyamában megtartják érvényöket. E szabály azon esetre is alkalmazandó, mikor a birókiildés szüksége csak az eljárás folyamában merül fel.

Ez esetekben a periratok további eljárás végett az illetékes bírósághoz tétetnek át.

15. §. Személyek vagy javak nemesi és nemnemesi minősége se a birói hatáskörre és illetőségre, se az eljárásra nézve különbséget nem tesz.

16. §. A városi törvényhatóságnak alá van vetve a város határában létező minden személy és dolog különbség nélkül. Menynyiben van e szabály alól kivételnek helye egyes esetekben; a rendezett tanácsu városokra nézve: a jelen fejezetben van meghatározva.

17. §. Az 1. §-ban 1. a) 2. a) és 3. a) alatt emlitett ugyszintén a marosvásárhelyi kir. tábla területén fennálló egyes bíróságok hatásköre kizárólag a 93. §. alatt elősorolt peres ügyekre terjed ki.

Minden más ügy, mely kivételes bíróságokhoz utasitva nincs (25—27 §§.) a városi, megyei és kerületi törvényszékek hatósága alá tartozik.

18. §. Ingatlan vagyonra vonatkozó jogok feletti bíráskodása a birtokbiróság hatásköréhez tartozik.

Minden dologi cselekmény, u. m. a leltározás, becslés és zárlat, — kivéve, ha valamely hagyaték biztositása czéljából eszközlendő; ugy szintén az árverés teljesitése s az árverés utján bejött vételár felosztása, a birtokbirósági teendőkhöz számittatik.

A birtokbiróságot szabad kir. valamint a jász-kun és hajdukerületi városokra nézve a városi, a megye egész területére nézve a megyei törvényszékek, s a jelen törvény által kijelölt esetekben ezen törvényszékek telekkönyvi szakosztályai (19. §) gyakorolják.

19. §. Azon ügyek ellátása és kezelése, melyek a fennálló telekkönyvi rendszabályok szerint intézendők el, a telekkönyvi hatóság jogköréhez tartozik. A telekkönyvi hatóság külön szakosztályát képezi azon birtokbiróságnak, melynél a telekkönyek vezettetnek.

Ott, a hol telekkönyvek még nincsenek az ezen §-ban foglalt telekkönyvi teendőket az illető biróság teljesiti.

20. §. Az igazságügyi miniszteriumnak tartatik fenn, olyan nagyobb és népesebb mezővárosokat, melyek rendezett tanáccsal birnak, saját kérelmökre s az illető törvényhatóság meghallgatásával a 18, és 19. §§-ban körülirt birtok- és telekkönyvi hatósággal felruházni.

21. §. A hitbizományi ügyek, ugy az anyagi jogok megbirálására, mint a biztonsági felügyeletre nézve azon megyetörvényszékhez utasitvák, melynek a területén a jószág feje fekszik.

Ha az illetőség ez uton megállapitható nem volna, az eljáró bíróságot az igazságügyi miniszterium jelöli ki.

22. §. A házassági viszonyból keletkezett mindazon perek, melyekben eddig az egyházi bíróságok itéltek: jelesül az ideiglenes és végelválás, a születés törvényességének kérdése, gyermekek tartása, és az elválásból felmerülhető vagyoni kérdések iránt inditott keresetek kivétel nélkül a világi bíróságok illetőségéhez utasittatnak. (36. §)

23. §. Az árva- és gyámhatósági ügyekben, valamint a gondnokság (curatela) eseteiben illetékes biróságnak azon városi vagy megyei törvényszék tekintendő, mely a 38. §. értelmében az örökösödési perek elintézésére van hivatva.

24. §. A vásári biróság s annak eljárás a kilenczedik czimben van meghatározva.

25. §. Az urbéri, tagositási és arányositási ügyek továbbá is az eddig illetékes bíróságok hatásköréhez tartoznak.

26. §. Váltó és kereskedelmi ügyekben elsőfolyamodásilag a királyi váltótörvényszékek, illetőleg 1. §. 4-dik pontja alatt emlitett jelenleg illetékes bíróságok; másodbiróságilag a királyi váltófeltörvényszék, illetőleg a marosvásárhelyi kir. itélő tábla, legfőbb bíróságilag pedig a magy. kir. curia mint harmadfolyamodási itélőszék határoz

27. §. A kir. bányabíróságok első és további fokozatokban, s a jelen illetőségi körrel továbbá is fennhagyatnak.

28. §. A választott bíróság s ennek eljárása a kilenczedik czimben van szabályozva.

29. §. A 25—27. §§ ban emlitett kivételes bíróságok a fennálló törvények és gyakorlat szerint járnak al.

III. Fejezet. Birói illetőség.

30. §. Személyes keresetekben a birói illetőséget, a mennyiben a kötelezettség teljesitésére bizonyos hely kikötve nincsen, rendszerint az alperesnek rendes lakhelye vagy állandó szállása szabályozza.

31. §. Ha az alperes felváltva különböző helyeken lakik vagy tartózkodik; ezen helyek birói közt szabadon választhat a felperes.

32. §. Ha az alperesek különböző törvényhatóság területén laknak: felperes az alperesek illetékes birói közül bármelyiket választhatja.

33. §. Jogi személyek, jelesül közintézetek, részvény s más társulatok, gyári és kereskedelmi czégek, a mennyiben alapszabályaik vagy külön törvény értelmében más kijelölt bírósághoz nem utasitvák; azon hely birói illetősége alá tartoznak, melyen a közintézet, illetőleg a telep létezik.

Társulatok, melyeknek igazgatósága az országon kivül létezik, az ország területén levő azon helynek birósága alá tartoznak, hol a képviselőség s ennek nem létében a főügynökség székel; ilyenek hiányában, hol a társulat ingatlan vagyont bir, s ha ingatlan vagyona sem léteznék, a hol megkötteték az ügylet, melyből a követelés származik.

34. §. Idegenek, a mennyiben az országban megperelhetők, rendes szállásuk vagy netáni birtokuk illetősége alá tartoznak.

35. §. A szerződés teljesitése és érvénytelenitése, valamint a teljesités elmulasztásából eredhető kártérités iránti perek azon bíróság előtt is indithatók, melynek területén a szerződés létrejött vagy a dolog természete avagy törvény szerint teljesitendő.

Könyvkivonati és számlakövetelések egy és fél év alatt, és ha a könyv- vagy számviteli kivonat törvényesen meghiteltetett, három év alatt azon hely birósága előtt perelhetők be, hol a könyvek vitetnek.

36. §. A házassági viszonyból származó perek kivétel nélkül azon megyei, sz. k. városi vagy kerületi törvényszék illetőségéhez tartoznak, a melynek területén a házasfelek utolsó együtt lakásuk volt.

Ha a végelválás hütlen elhagyás következtében kéretik: a távollevő fél, — a mennyiben tartózkodási helye ismeretlen, azon törvényszék elé idézendő, melynek területén a folyamodó lakik.

Az izraeliták házassági pereiben követendő eljárásra nézve a törvényhozás további intézkedéseig a fennálló gyakorlat tartatik fenn.

37. §. Az örökösödési perekben arra való tekintet nélkül: vajjon szerződésből származott-e a kereset vagy törvény avagy végrendelet jog czimén nyugszik, és az örökhagyó végakaratának teljesitésére vagy megszüntetésére van e az irányozva. — azon törvényszék, — és ha az örökség tárgyát ingatlanok is képezik: azon birtokbiróság itél, melynek területén az örökhagyó, halála idején lakott.

Ha az örökhagyó az országon kivül halt el: az örökösödési perek azon belföldi biróság illetőségét követik, melynek területén az örökhagyó legutóbb lakott; s ha e lakhelyet kitudni nem lehetne, vagy ha az országban soha se lakott; azon biróság lesz illetékes, melynek területén a hagyaték létezik.

Az egyes birák hatásköre az előleges intézkedések és biztositás tekintetében az örökösödési eljárásban van meghatározva.

38. §. A felhivási kereset az ellen, a ki egy másik irányában valamely joggal kérkedik, a felhivónak saját személyes bíróságánál nyujtandó be.

Ugyanezen biróság lesz illetékes azon keresetre nézve is, mely a felhivás folytán a kérdéses jog érvényesitése végett a felhivott által indittatik.

39. §. A számadási per arra való tekintet nélkül, hogy a számadás beadását a számoltatásra jogositott, vagy beadott számadás helyeslését a számadó követeli: azon személyi biróság illetőségéhez tartozik, melynek területén a számadás tárgya kezeltetett. Ha a számadás ingatlan vagyonra, vagy ennek jövedelmeire is vonatkozik: tekintettel a 42. és 43-ra, §§ ra, azon birtokbiróság lesz illetékes, mely illetékes volna, ha a számadó a kérdéses birtokon tartaná lakását.

Ha a számadás birói megbizásból származott, azon biróság, mely a megbizást adta, — és ha ez gyámhatóság volna, azon biróság lesz a számadási perekben illetékes, melynek szakosztályát képezi a gyámhatóság.

40. §. A holtnak nyilvánitási eljárás ahhoz képest, a mint házassági végelválás vagy örökösödés czéljából kérelmeztetik, azon törvényszék előtt inditandó, melyhez a házassági (36. §.), illetőleg öröködési (37. §.) perek vannak utasitva.

41. §. Elveszett okiratok megsemmisitése, — a mennyiben egyes társulatok, alapszabályaiknál fogva külön bírósághoz nincsenek utasitva, — a folyamodó fél személyes bírósága előtt eszközlendő.

42. §. A birtokbiróságot, tekintettel a 18.

§-ra, rendszerint azon törvényszék gyakorolja, melynek területén a keresetbe vett ingatlan vagyon fekszik

A 18. §-ban érintett dologi cselekmények azonban idő- és költségkimélés tekintetéből, a bíróság belátásához képest, szolgabiró vagy esküdt kiküldetése által is foganatosítható.

43. § Ha az ingatlan vagyon, mely a kereset tárgyát képezi, különböző birtokkal róságok területén fekszik: azon törvényszék lesz illetékes, mely azok közül a felperes által megkerestetik.

44. §. Telekkönyvi előjegyzések igazolásáról, valamint az előjegyzés által biztositott tulajdoni és szolgalmi jogokról azon telekkönyvi hatóság itél, a melynél az előjegyzés történt.

Ellenben valamely bekeblezett vagy előjegyzett követelés behajtása még akkor is, ha ez utóbbi az előjegyzés igazolásával van összecsatolva, a felperes választásához képest az alperesnek vagy személyes birósága, vagy pedig azon bíróság előtt érvényesithető, melynek területén a telekkönyvileg terhelt birtok fekszik.

45. §. Csődügyekben a biráskodás: a) kereskedőkre, gyárosokra s közkereseti társaságokra nézve az ingatlanok fekvésére való tekintet nélkül azon megyei vagy városi törvényszéket illeti, melynek körében a csőd alá kerültnek kereskedési telepje van; ha több ilyen telep létezik, melyek nem ugyanazon egy törvényhatóság területén feküsznek: azon megyei vagy városi törvényszék fog a csődben biráskodni, mely annak megrendelése végett legelőbb kerestetett meg; b) nem kereskedőkre vagy gyárosokra nézve, hasonlóan az ingatlanok fekvésére való tekintet nélkül — azon megyei vagy városi törvényszéket, melynek területén rendesen laknak; ha rendes lakásuk változtatva, hol egyik, hol másik megyében vagy városban volna, vagy épen az országon kivül tartózkodnának: ama megye vagy város törvényszékét, melynek területén legutóbb laktak; végre, ha utolsó rendes lakásukat kipuhatolni nem lehetne, vagy az országban soha sem laktak volna: azon törvényszéket, melynek területében ingatlan javaik feküsznek, — és ha ilyenek nem volnának: hol ingó vagyonuk létezik; ha pedig a javak több törvényszék területén vannak: azon törvényszéket illeti, mely a csőd elrendelése végett legelőbb kerestetett meg; c) a jász kún-, hajdu-, 16 szerepesi és nagykikindai kerületekben a csődbiróságot elsőfolyamodásilag a fentebbi elvek szerint az illető városi törvényszék gyakorolja.

Csődügyekben az eljárás az e részben fennálló törvények által szabályoztatik.

46. §. Viszonkeresetek, a mennyiben a főtággyel közös megoldást nem nyerhetnének (77. §.), azon bíróság előtt támasztandók, mely a felperesre nézve a főügyben illetékes.

47. § A perujitás kivétel nélkül azon elsőfolyamodási bíróságnál inditandó meg, melynél az alap per tárgyaltatott és elintéztetett.

48. §. A véghajtás elrendelése, ugyszintén a végrehajtási foglalásból felmerült tulajdoni és elsőbbségi igények illetősége a végrehajtási eljárásban van meghatározva.

49. §. Több egyenlően illetékes bíróság közt szabadon választhat a felperes (13. §.)

50. §. A hazai bíróságok között felmerült illetőségi összeütközések elintézése a semmitő szék jogköréhez tartozik.

1. §. A bíróságok kötelesek az illetőségükhöz nem tartozó kereseteket és másnemü beadványokat hivatalból visszautasitani.

A 8. és 53 §§. eseteit kivéve azonban a nem illetékes bíróság is illetékessé válik, ha alperes az illetőség ellen törvényes időben kifogást tenni elmulasztott.

52. § A rendes birói illetőségtől eltérésnek van helye: a) ha a felek magukat valamely eleve kijelölt, vagy meghatározás nélkül a felperes szabad tetszése szerint választandó bármely bíróságnak szerződésileg alávetették; b) ha a felek valamelyike a kérdés eldöntését választott bíróságra ruházzák.

53. §. Eltérésnek a rendes birói illetőségtől nincs helye: a) telekkönyi ügyekben; b) hitbizományi ügyekben; c) házassági s általában olyan ügyekben, melyek által házassági elválás czéloztatik; d) öröködési s más perekben, melyeknél távollevő vagy gyámság és gondnokság alatti személyek vannak érdekelve.

54. §. Eltérés a rendes birói illetőségtől akkor sem engedtetik, ha a felek — bár közakarattal — valamely felebbviteli bíróságra ruházták az ügynek első folyamodási eldöntését.

55. §. A felebbvitel iránt megállapitott birói illetőségtől eltérésnek helye nincs

56. §. Birói személynek nem szabad oly ügyekben részt venni, a) melyekben saját személyénél fogva érdekelve lévén, közvetlenül vagy közvetve kárt vagy hasznot remélhet; b) melyek által felesége vagy jegyese, fel- vagy lemenő ágbeli rokonai, avagy olyan személyek vannak érdekelve, kik vele negyedizigleu oldalrokonságban vagy sógorságban, továbbá fogadott szülei vagy fogadott gyermeki, végre gyámsági vagy gondnoksági viszonyban állnak; c) melyekben mint tanu, szakértő, képviselő vagy közbenjáró működött; d) a felsőbb bíróságoknál olyan ügyekben, melyeknél alsóbb birósági előadásában vagy eldöntésében részt vett; e) az olyan felek ügyeiben, kiknek valamelyikével ellenséges vagy peres viszonyban áll.

A négy első esetben érintett akadályok akár az eljárás megindításakor, akár annak folyama alatt merültek fel, — habár a felek emiatt nem tettek volna is kifogást; az illető birói személy által az elnöknek hivatalból feljelentendők, a ki az érdekelt tag helyett más birót alkalmazand.

57. §. Ha az 56. § ban foglalt okok alapján valamely törvényszéknek az elnöke, vagy annyi tagja ellen tétetik kifogás, hogy a többiekből a határozat hozatalára megkivántató szám ki nem telik, vagy ha a bíróküldés más fontos oknál fogva czélszerünek mutatkozik: bíróküldésnek van helye.

A bíróküldés jogát az igazságügyi miniszterium gyakorolja.

58. §. A bíróság, ha ellene azon körülmény eltitkolása bizonyul be, mely miatt a bíróküldés szükségessé vált, a károsult félnek elégtétellel tartozik.

59. §. Ha a bíróküldés iránti eljárás megindítását a per késleltetése, vagy a biró avagy az ellenfél boszantása végett tudva hamis előadás által idézte elő valmelyik fél: a rendes bíróság által a költség megtéritése mellett 300 ftig terjedhethető bírósággal büntettetik, a mi iránt az ügyvéd a fél elleni viszkereset fenmaradása mellett első sorban felelős.

60. § Ha valamely jogeselekmény más bíróság területén teljesitendő: az azon helynek illetékes bíróságához intézett megkeresvény utján foganatosittatik.

A megkeresésnek eleget tenni s általában a jogszolgáltatás tárgyában kölcsönösen segédkezet nyujtani minden biró köteles.

61. §. A hivatalos megkeresések, ha az országon kivül. Ő Felsége többi országában és tartományában, vagy más olyan külállamokban, teljesitendők, melyekkel viszonosság áll fenn: közvetlenül az illető bírósághoz, illetőleg az államszerződésben kijelölt hatóságokhoz és közegekhez intéztetnek. Ilyen viszonosság nem létében a külállamok biró ágai közvetve a magy. kir. igazságügyi miniszterium utján kerestetnek meg.

62. §. Ugyanezen elvek szerint járnak el a hazai bíróságok, ha valamely jogeselekmény teljesitése iránt az országon kivüli hatóságok által kerestetnek meg. Az eljárás azonban külföldiek vagy külföldi hatóságok irányában is a jelen törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik.

63. § A viszonosság fennállását valamely külállammal kétség esetében azon fél tartozik igazolni, kinek érdekében a megkeresés történik. Ő Felsége többi országa- és tartományára nézve ilyen igazolás nem szükséges.

Az erdélyi unitaria vallásközönség főgondnokának felirata

a vallás- és közoktatási miniszterhez b. Eötvös József urhoz, az unitaria egyház és iskolák országos segélyzése ügyében.

Káli Nagy Elek az erdélyi unitarius vallásközönség főgondnoka e feliratában mindenekelőtt azon általános fájdalom és megütközés érzületének ad kifejezést a felett, — hogy a törvényesen bevett unitaria egyház részére semmi kilátást sem foglal magában a folyó évi állam költségvetés, s hogy azon 3000 frtnyi tételt is kitörülték, melyet a közoktatási miniszter javaslatba hozott volt. Megemlitvén, hogy az erdélyi királyi főkormányszék az államköltségvetésbe leendő felvétel végett e czélra 25,000 frtot hozott javaslatba a közoktatási miniszteriumnál az unitarius vallásfelekezet állását, viszonyait, valamint a neve lésügy körüli áldozatait következő hiteles adatokkal iparkodik felvilágositani:

Erdélyben az unitarius vallásfelekezet népessége 52 ezer lelket felülhalad, mely mind magyar nemzetiségü, még pedig többnyire szegény sorsu székely.

Van az unitariusoknak 106 községben ugyanannyi eklesiájuk, melyekhez 160 filiák tartoznak. Minden ekklesiában népiskola van papi minősültséggel biró tanitókkal Ezen felül van az unitariusoknak Toroczkón al-, Tordán és Székely-Kereszturon közép-, s Kolozsvárott theologiai tanintézetük, összesen 5055 tanulóval.

Mindez, valamint az egyházi kormányzat és törvénykezés is, az unitariusok alaptványaiból és évi adakozásaiból tartatnak fenn.

Az egyházi administratió, ugy a falusi iskolákon felüli tanodák költségei a mostani szegényes ellátás mellett, és csak ugy fedezhetők, hogy azokhoz az egyes eklésiák saját iskoláik és papjaik külön gondoskodása mellett évenkint 3920 frt 90 krral járulnak, tehát a tervezett, de kitörölt 3000 frtnyi államsegélyzés még csak erre sem volna elég.

Kimutatja ezek után, hogy e sulyos terheltetés mellett is csak igen csekély fizetések s ellátások telnek ki: p. o. a püspök évi fizetése csak 840 frt, az egyházi főjegyzőé mint püspöki helyettesé csak 115 frt 50 kr, a valláspénztárnoké pedig 420 frt s igy tovább.

Felemlitvén még azon rendkivüli terheket, melyek mint a templomok, tanodák s egyéb egyházi épületek épitése és fenntartása az unitariusok vállaira nehezednek, — megemlékezik arról is, hogy a lefolyt kedvezőtlen időszakban könnyü lett volna az unitariusoknak is tetemes államsegélyben részesülni, ha az autonomiát koczkára tenni megyőződésükkel és hazafias érzületökkel összeegyeztethetőnek találták volna.

Minden vallásfelekezet részesül államsegélyben egyedül csak az unitarius van abból kirekesztve, holott épen ez az, mely sem országos sem fejedelmi adományozást nem bir s népességéhez aránylag a legtöbb iskolát és tanintézetet tart fenn.

Azon czimekre térvén át, melyek alatt az országos segély az unitariusok részére kiszabandó volna, mintául az erdélyi evangeliko lutheranus hitfelekezet segélyzését ajánlja, melynek csak 1861-ben engedélyezett legujabb dotatiója is 16 ezer frtra rug, és következő czimekből áll:

1) a püspöknek évenkint 6000 frt,

2) a püspöki helyettesnek müködési pótlék gyanánt 900 frt,

3) az egyhzi titoknoknak 1400 frt,

4) a püspök lakása s a hivatali iroda és irattári helyiség czime alatt 1500 frt,

5) a kilencz esperest működési pótlékául 300 frtonkint 2700 frt,

6) a szegény egyházak és népiskolák felsegélésére 3500 frt,

együtt 16,000 frt.

Felhozván továbbá még, hogy az előterjesztett államköltségvetesben csak egymagára a német nyelvü és idegen szellemü nagyszebeni államgymnasiumra 18,000 frt kiadás van előirányozva, s az erdélyi evangeliko reformata egyház részére is 22,000 frt inditványba hozva, méltányosnak s igazságosnak hiszi, ha az erdélyi királyi főkormányszék által javaslatba hozott 25,000 frt évi segély az unitariusok egyházi és iskolai czéljaikra is meghagyatik.

Végül kikérvén kultusminiszter ur pártolását a remélhető segély elrendezésére nézve következőket emlit fel:

1) Hogy az előre adassék ki és egyszerre a consistoriumnak.

2) Az egyházi és iskolai szükségeknek ez összegből miként és mily aránybani fedezése a vallásos autonomiából kifolyólag az unitarius hitfelekezet főconsistoriumára volna bizandó, a főmlgu vallás és közoktatásügyi kir. miniszteriumhoz utólagosan felterjesztendő kimutatás kötelessége mellett.

3) A netán előfordulható intercalarék az unitarius egyházi személyek és tanárok özvegyei és árvái számára egyházilag alapitott segély-pénztár nevelésére lennének fordítandók.

Bécsi dolgok.

A reichsrath képviselőháza jun. 5-ki ülésében a pénzügyi vita két ülésen át folytattatott. A déli ülésben heten szóltak, három a többségi javaslat mellett, négyen nagy hatással ellene.

Kaiser képviselő élesen kikelt azok ellen, kik a kormány előterjesztvényeit roszaknak és elvetendőknek hirdetik. Az állambukás még helyén lett volna, ugymond Kaiser, ha mindjárt a königgrätzi csata után mondatik ki, de az absolut kormánynak nem volt bátorsága azt tenni; vagy helyén lett volna a delegatiók idejében, akkor legalább azt lehetett volna mondani: az ösz birodalom csinálta. De most a lajthántuli miniszterium müve lesz egyedül. Mit gondol majd Európa oly államról, mely félszázad alatt kétszer mondja ki az állambukást? Europa azt fogja mondani, az oly állam nem maradhat fenn, az oly állam szünjék meg létezni. És elkerülhetlen szükséges nekünk bankrotot csinálni? Ha igen, akkor uraim addig takaródzunk, mig a paplan ér; akkor nekünk nem szabad keletázsiai expeditiókat szervezgetnünk.

Kik azok, kérdi Kaiser, kik a pénzügyi előterjesztvénynek ellenségei? Azok, kik a jelenlegi rendszer bukását tartják folyton szem előtt, (nagy mozgás és ellenmondás) kik meg akarják buktatni a miniszteriumot. Szavazza meg a ház a többségi javaslatot és a klerikalisok, feudalisták s nemzetiségek egyesülnek e czélra. Nem lehetne nagyobb örömet szerezni a reactiónak, mint megszavazni a többségi javaslatot és igy kihirdetni az állambukást.

Utána Stur és Hormuzaki szólottak a többségi javaslat ellen. Báró Petrino sem az egyik sem a másik javaslathoz nem csatlakozhatik, hanem elvtársai nevében egy külön véleményt nyujt be, mely azonban külön véleményt sem tartalmaz, s utoljára is oda megy ki, hogy miután a kisebbségi javaslat (20 perczent) által szintén csak kötelezettségét szegné meg az állam és mindamellett sem segithetne a bajon, legjobb lesz, ha elfogadtatik a nagyobb összeg, azaz a többségi javaslat (25 perczent.)

Klier hasonlókép nem találja magát megnyugtatva a javaslatok által, hanem azért külön véleményt nem ad, inkább csak a kisebbség mellé áll.

Stamm képviselő azt mondja, hogy Ausztria már bankrotirozott, aki pedig egyszer bankrottot csinált, az megcsinálja azt másodszor is.

Majd összeül ismét a delegatió ugymond, előáll a hadügyminiszter, hogy neki 10 millióny rendkivüli összeggel ujra több kell, különben Ausztria elveszti tekintélyét, ezt pedig nem lehet türni, azért tehát uraim, csak szavazzák meg a 10 milliót.

Végül Zimialkewski beszélt, melyből kiemelhető: Magyarország nem köteles Ausztriaért fizetni, és ha még is fizet, ugy ez csak opportunitási tekintetekből történik. Ausztria képtelen volt a fizetésre a kiegyezkedés előtt, epen a Magyarországgali szakitás által vált képtelenné.

Este 7 ora után ujból megkezdődtek a tanácskozások.

Rechbauer erélyesen támadta meg a többség javaslatát. Ő részéről nem is a kisebbségi javaslatot pártolja, hanem a kormányét, valamint pártjának nagyobb része csak pártfegyelemből szavazott a kisebbségi javaslatra a bizottmányban. Hosszabb beszédében bebizonyitá, hogy a nyomoruságos állapotot, melyben Ausztria van, a hadsereg idézte elő, s mig a mai katonai rendszer fennáll, addig hiába minden sohaj, rend és jólét után Ausztriában és kiigazolást csakis abban lát, hogy a hadsereg nepsereg legyen.

Utána még Tinti b. tett egy takarékossági inditványt és Banhans mondta el, mind kisebbségi előadó hathatós zárszavát, melyben a többség szonokait alaposan czáfolgatta.

Skene zárbeszédét hónapra igérvén, az ülés bezárattatott.

Levelezések.

Bács-Bodroghmegye, máj. 5.

T. szerkesztő ur! Igéretemet beváltandó, Bács Bodrogh nagy megyénk jelesb mozzanatairól időszakonként fogom a „F. L.“ tudósitani. Bácsmegye rendes évnegyedes gyülését Zomborban e hó 2 án kezdé, fő ispány ő méltósága távollétében az elnöki tisztet köztiszteletben álló első alispán Pál Antal ur végzé. Lelkes szavakban üdvözlé a jelenlevő bizottmányi tagokat, mint a közügy iránti pártfogókat. — Áttérve a megyei tisztikar működésére, több ezen számra eső hátrálékok feldolgozását jelentvén; a jelenlevők ernyedetlen munkálkodásukért a központi tisztikarnak, dörgő éljenekben adtak kifejezést. De hallgatással nem mellőzhette néhány tisztviselőnek hanyagságát felemliteni, kik ellen panasz emeltetett, miként a beszedett pénzösszegeket maguknál tartva a felek rovására és kárára, ha ilyes kihágások fölmerülnének még jövőre is, azok neveit a tisztelt bizottmánynak feltárni igéré.

Felolvastatva Ast Ferdinánd harmad alispán magyar királyi táblához ülnökké való kinevezési okmánya, mire az ő saját bucsuzási levele olvastatván, melyben kedves megyéjétől, hol annyi bizalom és szeretettől környezve volt, távozik és diszes állásáról, a melyre őt a bizalom tette, a legmélyebb köszönet nyilvánitása mellett leköszön. Elnök első alispán ur lelkes szavakban nyilvánitá Astembergi Ast Ferdinand királyi táblai ülnöknek a megyében szerzett magasztos érdemeit, megemlitve tántorithatatlan igazság szeretetét, tiszti müködésében lankadást nem ismerő önfeláldozását; miért is jegyzőkönyvileg inditványozá őt megyénknek megörökiteni, mi kitörő éljenek között elfogadtatott; a megürült 3 ad alispányi választásra, főispán ő mltsga felkéretik, miután ezen állás üresedése megyénk roppant hátrányára szolgálna, mielőbb egy rendkivüli gyülést hirdessen.

Érdekes volt a gyülés folyama alatt, két uri egyén roppant pathossal előterjeszté, miként az országgyülés a zsidókat honpolgárositá, ekként inditványba hozza, 20 izraelitának a bizottmányi tagokhoz való felvételét. Papp Zsigmond mérnök ur, a törvény szigorra utalva, bár elismeri az izraeliták honpolgárosodási jogát, de a bizottmánynak jogi körén tul van uj bizottmányi tagokat alkotni: ha csak, miként élczképen megjegyzé, tiszteletbeli alispánnak és főjegyzőnek nem proponálunk egy párt.

Több más tárgyak kerülvén szőnyegre melyek kisebb nagyobb mértékben idéztek elő vitatkozásokat, melyeket azonban elnöklő alispán ur, mély belátó finom tapintattal mind megoldá.

Egy megjegyzést hallgatással nem mellőzhetek, a clerus közönyösségét a közügyek érdekében, hiszem, egy megyében sines annyi a bizottmányi tagok közül a kath. clerusból, mind épen megyénkben, e jelen évnegyedes gyülésen 3 tag jelent meg, körülbelől 40 bizottmányi tagokból, önmagunkat okozhatjuk, ha nymbusunk a politikai téren napról-napra hanyatlik: ha e térről önkényt lemondunk, mi természetessebb mint, hogy a világiak látva ezen közügy iránti visszavonulásunkat, tökéletesen ignoráltatunk.

Isten velünk. Rendes levelező.

Sz . . .

INTÉZETEK S EGYLETEK.

— **A magyar történelmi társulat** juniusi választmányi ülése e hó 4 kén d. u 5 órakor, Horvát Mihály elnöklete alatt, szépszámu választmányi tagok s hallgatóság jelenlétében következőleg folyt le:

1) A jegyzőkönyv hitelesitése után pénztárnok Pesty Frigyes jelenté, hogy a társulatot a májusi választmányi ülés óta tetemes gyarapodás érte, a mennyiben hét uj alapitó tag lépett be, mindnyájan 100—100 ftos alapitványt tévén, u. m. gr. Andrássy Gyula, gr. Festetics György, Lónyay Menyhért, gr. Széchenyi János, gr. Széchenyi Imre, és Dénes Ebergényi Sándor és Görög Gyula urak; — az utóbbi évdijas tagból lett alapitóvá. Azonkivül évdijas tagokul is 12-en jelenkeztek, köztük Finály Henrik az erdélyi muzeum titkára, Hatala Peter egyetemi tanár, Vitál Alajos kir. táblai biró stk. Mind a 19 uj tag örömmel és egyértelmüleg elfogadtatott. — Pénztárnok ezután jelenté, hogy a legközelebbi ülés határozatából szétküldözött körlevelek folytán a jövedelmi hátralékok napról napra folynak be, ugy hogy a 75 alapitó tag közül még csak 6, a 656 évdijas tag közül pedig 1867-ről 39 van eddigelé hátralékban; biztosan remélhető azonban, hogy rövid napok mulván ezek nagyobb része is megfelelend a várakozásnak. Az alapitványi tőkéken kivül kamatozás alá el van helyezve a társulat részére 3250 frt.

2) Titkár felolvassa sz. k. Kolozsvár városának f. é. május 20-kán 1454. sz. a. a Magyar Történelmi Társulathoz intézett levelét, melynek a hazai tudományos mivelődés hőn táplált érdeke által sugallt s honfiui melegségtől áthatott soraival Erdély lelkes fővárosának képviselete fölhivja a társulatot, tartaná jelen évi vidéki gyülését városuk falai között. A Kolosvárra zarándokoló történetbuvároknak ez alkalommal a város és az erdélyi muzeum gazdag levéltárain kivül, az ottani főiskolák s Erdély több fényes nemzetségének régi okmányokkal bövelkedő archivumai és gyüjteményei fognak nyitva állani, a nemes város pedig őszinte, szives magyar vendégszeretetről biztositja őket. „Mélyen meg vagyunk győződve — igy szól a lelkes felhivás — hogy hazánk ünnepelt nevü tudományos szakférfiainak körünkben megjelenése csak erősbbé, csak szilárdabbá fogja tenni azon szellemi kapcsot, mely az anyahontól a századok sulyos csapásai által sokáig elszakadva tartott városunk lakosainak lelkét a szivünk mélyéből felvirulni óhajtott egységes magyar haza közérdekeihez vonzotta és vonzza.“

Minden jelen voltag élénk éljenzéssel fogadá a fennköltt szellemü ajánlatot, s a magyar történelmi társulat örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy első vidéki kirándulását Erdélynek annyi történelmi emlékkel gazdag fővárosában tarthassa. — Egyhangulag elhatároztatott, hogy sz. k. Kolozsvár városának hazafias meghivása köszönettel elfogadtatik; az ott tartandó gyülések september második felére tüzettek ki oly módon, hogy a tagok sept. 19-kére Kolozsvárra érkezvén, 20 kán tartassék az első összejövetel, mely az eszközlendő levéltárak kutatási rendjét stb. állapitsa meg; 21-kén az ünnepélyes közgyülés, történelmi értekezésekkel — s a következő napokon a buvárlatok. — Hogy az oda utazás megkönnyittessék: az illető vaspályaigazgatóságok fel fognak kéretni a tudományos czél iránti tekintetből az oda és visszautazási dij felének elengedésére. Ezen s a többi szükséges intézkedések megtételére Horváth Mihály elnöklete alatt Römer Flóris és Thaly Kálmán v. tagok bizattak meg.

3) Thally Kálmán tőn jelentést a mult héten b. Nyáry Alberttal együtt tett hont- és barsvármegyei kirándulásáról. Átvizsgálták a kihalt Ráhói Jánoky család Bogonyán, b. Nyáryék birtokában levő gazdag levéltárát, továbbá a Majláth családét Nagy-Kereskényen, a selmeczi kamaráét, s Bakabánya, Léva és Báth városokét. Tanulmányozták a kéméndi, és bényi régi sánczokat, a csatai és zseliszi kuruczvilági hidfőket, a garam-vezekényi és windschachoni csatatért, Bény, Varsány ó templomát, a lévai várat, Selmecz történelmi, régészeti és bányászati müemlékeit, gyüjteményeit, melyeket maga a kitünő szivességü kamaragróf b. Mednyánszky Dénes, társulatunk alapitó és választm. tagja, továbbá Kaehelmann János Selmecz helytörténeti buvárának társaságában voltak szerencsések megszemlélhetni. Fölfedeztek ez utjokban (különösen a Jánoky- és Majláth-levéltárában) 8 db. eddig ismeretlen Árpádkori (1226-tól 1289 ig) s mintegy 70—80 db. Anjou és Jagellokori okmányt, melyek némelyike nevezetes történelmi érdekü. Továbbá néhány XVI ik századi magyar, egy török, és számos rákóczi-kori levelet, a Jánoky levéltárban őrzött nagymennyiségü XVII-ik századi magyar s latin okmányt nem is említve. Mindezeknek tudományos értékéről bővebb jelentést fognak készíteni. Szintén Thaly bemutatott még ez utjukból 3 magyar köriratu özségi pecsétet: Léva (1604) Kecskemét és Körös városáét.

A „Századok“ ban ismertetve lesznek. Értekező végre gr. Zrinyi Miklósnak egy általa a budai kir. kamarai archivumban talált sajátkezü magyar levelének eredetijét olvasá fel. E történelmileg ép oly nevezetes, mint stylistikailag gyönyörü levelét Zrinyi Csáktornyáról 1657. jan. 27-ről irta a lengyel hadjáratára készülő II. Rákóczy György fejedelemnek s részben titkos jegyekkel, melyekre a fejedelem saját kezével irá a megfejtéseket. — Zrinyi ezen levelét a „Századok“ juniusi füzete közlendi.

4. B. Nyáry Albert olvasa fel a turini olasz k. levéltár magyar történelmi kéziratairól irt értekezését, melynek kivált Masser veleneczei követ jelentéseiből kivont, II. Lajos királyunkat s udvarát, az ország főbb méltóságait plastice jellemző részei, továbbá Ferrari Márk Antal naplójának ismertetése, Martinuzzi megöletéséről, a meglepő ujság ingerével hatottak. Masser követi jelentései Budáról 1521 ről 23 ig terjednek. — Ferrari Castaldo titkára volt, s egyike a lángeszü bibornok Utyeszenich gyilkosainak. Egyéb iránt a turini irattár már az Árpádkorból is tartalmaz okiratokat, pl. Kálmán királynak

levelét Vitale velenczei dogehoz, a 1101-ik évből. Nyáry b. e nagyérdekü értekezése szintén a „Századok“-ban látand világot. Értekező a modenai codexekről is olvasott fel ujabb tudósitást: minek folytán Horváth Mihály másodelnök ur kéretett föl ez ügyben cultusminiszter ur ő exejánál megtenni a további lépéseket.

5) Romer Flóris mutatott be, s magyarázott számos ritka mürégiséget a kő és bronszkorból; ezek részint a nemzeti muzeumból valók, részint pedig Kelecsényi József ur által Nyitrában, Lehoczky Tivadar ur által Bereghben, Haan Lajos ur által Békésben s Marosi ur által Kis-Béren gyüjtettek. Römer bemutatott egy koponyát is, melyet Bubics Ede ur — társulatunk tagja — 1842-ben a Fertőben, az állitólag ott elsüllyedt öt falu valamelyikének temetőjében talált, e temető körfalainak alapjait is meglelvén. Bubis urnak küldeményét kisérő jelentése Römer által felolvastatván, a „Századok“ szerkesztőségének adatott át felhasználás végett.

6) Pesty Frigyes olvasá fel Csaplár Benedek v. tag levelét irodalmunk egykori érdemteljes bajnoka Dugonics András élettörténetét érdeklő némely adatokat illetőleg. Egyszersmind bemutatta Csaplár ur által vett mását Dugonics Szász-Medgyesen 21. május 1768. a kegyesrend szegedi háza akkori főnökéhez Tapolcsányi Gergelyhez irt latin levelének. E Tapolcsányi volt az, a ki gr. Károlyi Sándor koporsója felett oly ékes beszédet mondott, hogy egykorui őt Pázmán Péterhez hasonliták. — Csaplár ur Dugonics levelét mint inkább egyházi érdekût a magy. Sionban tecndi közzé.

Ezzel az ülés befejeztetett. Közli Thaly Kálmán, titkár.

— **A szabadkai ügyvédi kar** m. hó 31-én ülést tartván, egyhangulag elhatározta az országgyüléshez az iránt folyamodni, hogy: 1-ör a közigazgatás a törvénykezéstől elválasztassék. 2-or a kir. táblának több törvényszékekre leendő felosztása iránti miniszteri előterjesztvény érvényre juttassék; végre 3-or a birák a kormány által neveztessenek ki; egyuttal pedig ez iránti kérvényük támogatására, e hazában létező valamennyi ügyvédi egyletek felkérettek.

UJDONSÁGOK.

Pest, junius 8.

— **Ő Felsége a király** legujabb tudósitások szerint holnap fog Budára érkezni, s még az nap estéjén külön vonattal az egész udvarral együtt ismét visszarándul Bécsbe. Ő Felsége a királyné a legjobb egészségnek örvend, tegnapelőtt és tegnap ő Felsége a nápolyi királyné kiséretében a városligetbe kirándulást tett, hol is a jelen volt roppant számu közönség által tömegesen és szünni nem akarólag üdvözöltettek az örvendetes fogadás eljen kiáltásaival.

— **Ó-Budán** jun. 5-én mint a „Sz—k“ értesül — a villám három embert agyonsujtott volna.

— **Egy tragikus esetről tudósit** a „Sz—k.“ Pénteken ½12 órakor egy igen elegánsan öltözött, órával és gyürüvel ellátott uri ember jelent meg a budai hidfőnél és jegyet váltván megindult Pest felé. Nehány perez mulva a hidőrök és járó kelők közelében e felkiáltással; „Élj szép Magyar honom“ a habokba vetette magát, és azokban nyomtalanul eltünt.

— **Egy régen megtörtént gyilkosságról** értesül a „Hon“ mai száma. Cs. Papp Péter nagytótfalui jó módu román lakos 1857-ben saját házában nője és fia jelenlétében, ő s általok ismert nagytótfalui lakos által agyából kinagrasztatott, s midőn a rámért ütések elől menekülendő az udvarra szaladt, ott leveretett és agyon szuratott. A volt járásbiróság szembeszököleg hiányos, felületes, s a vizsgálati eljárás minden lényeges kellékeit nélkülöző vizsgálatának eredményeként a bünügyadatok hiányában egyszerüen beszüntettetett. — Az ügy, mint e korszakból sok más élet- és vagyonbiztonság elleni merény szunnyadott egész ez év tavaszáig; ekkor egy 78 éves agg Nagytótfaluból a bünesetet az illető szakasz szolgabirónál bejelentette, eddigi mulasztása indokául felhozván, miszerint az az időbeni előljárók hatalmasok voltak ám! és a gyilkosságot szemmel látott községi lakosokat felgyujtással és megöléssel fenyegették az esetben, ha feljelentenék szörnyü tettüket, ő pedig már ugy sines messze a haláltól, tehát nem akarja lelkén száradni hagyni e bünös titket, ha megölik is. Az erre keletkezett rendszeres és erélyes vizsgálatok folyamában kiderült 16 tanu összhangzó vallomásából, hogy e bünteny szellemi szerzője s a kivitelnél leggyalázatosabban tevékeny tényezője AB. izraelita n. tótfalui lakos volt, — kit egyébiránt a megye bizottmánya ujabban beadott panasz folytán is mint a környék harácsoló és nyuzó mesterét ismer.

— **A párisi kiállitáson** részt vett magyar iparosok bizottmánya Térey Pál urnak egy ezüst serleget, Gorove István miniszter, Korizmics László és Rósa Lajos uraknak pedig alkalmi feliratokkal ellátott albumokat határozott felajánlani emlékül. Ezen tárgyak elkészülve f. hó 4. 5. és 6-án mindennap reggel 9—12-ig d. u 3—6 óráig a kereskedelmi testület hivatalában (Lloyd épület II emel.) közszemlére kiállittatnak. A feliratok minden egyes kiállító által aláirhatók. F. é. jun. hó 7-én reggel ½10 órakor az összes kiállitók összegyülnek, a fennebb nevezett helyiségben; s Posner Lajos K. bizottmányi alelnök ur vezetése alatt a kitüntetendő urak lakására menve, az emlékeket ünnepélyesen átnyájtandják.

— **Az államvasut kinyujtása Szerbiába.** Mint egy bécsi lap irja, az államvasut főigazgatója Bresson ur gróf Zichy Henrik igazgató tanácsos urral és Lecoint bányaigazgató urral közelebbről Temesvárra megy, s miután megszemlélik a társaság bányáit, Szerbiába utaznak a terület tanulmányozására. Hirszerint Klapka is foglalkozik egy szerbiai vasut alkalmas vonalának és az államvasuttal való csatlakozási pontjának föltalálásával.

— **A jogakadémiákon végzett jog hallgatók** által teendő jogtudományi (birói) államvizsga idejét a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter a kir. államvizsgálati bizottmányokhoz küldött rendeletben további intézkedésig akképen szabályozta, hogy az emlitett államvizsgára a julius havi határidőben csak azon utolsó tanéves jogakadémiai tanulók bocsáttassanak, kik az egész jogi tanfolyam alatt különös szorgalmat, az akadémiai törvényeknek megfelelő viseletet és a tanulmányokban általában, vagy legalább is nagyobb részben jeles előmenetelt tanusitottak. Ennélfogva az utolsó évbeli joghallgatók a jogakadémiai éves vizsgákat már julius hó 19-én befejezhetik és ezek után ugyanazon (julius) hó hátralevő napjaiban azonnal az emlitett államvizsgákra állhatnak. A fennebbi tekintet alá nem eső többi végzett jogakadémiai tanulókra nézve az államvizsgát illetőleg további intézkedésig az eddigi gyakorlat tartatott meg:

— **A hivatalos lap** hozza a magyar vasuti kölcsön kötvényeinek junius 1-én Párisban szabályszerüleg eszközölt sorsolása alkalmával kihuzott számait, 87 db sorsolt tott ki, melyeknek tulajdonosai a névszerinti tőkét és az esedékes kamatokat julius 1-én felvehetik. A ki nem sorsolt ideiglenes igazolványok julius 1—15. napjain cseréltetnek ki végleges kötvényekkel.

— **Képviselőházunkban** az elnöki emelvényen felette egyszerü távirda készüléket alkalmaztak, mely gyönge nyomás következtében több harangot hoz mozgásba a folyosókon, mellékteremekben s a büffet-ben, s igy szóltja az ott időző képviselőket az ülési terembe. A készüléket a tegnapelőtt tartott ülésen alkalmazták először s a honatyák azonnal tömegesen léptek a terembe, mire az ülés megkezdetett.

— **A magyar ezredek Magyarországban** leendő elhelyezése iránt folyton történnek intézkedések. Pestre a „József fhg“ gyalogezred vonul, Hevesmegye f. hó 2-án tartott közgyülésében pedig miniszteri rendelet olvastatott fel, hogy az 1. és 12. huszárezrednek Szolnok és Gyöngyös városaiban czélba vett elhelyezése iránt a helyi viszonyok tekintetében jetentést tegyen.

— **A hazai összes egyesült** ó-hitü magyarok közönségének küldöttsége, a Hajdukerület főkapitányának vezetése alatt tegnap tisztelgett gróf Andrássy Gyula miniszterelnöknél, mely alkalommal egy ő Felségéhez intézett kérvényt nyujtottak át legfelsőbb helyre pártoló vélemény mellett leendő felterjesztés végett, melyben az egyesült ó hitü ekklésiák esedeznek; hogy ők, mint tisztán magyar ajkuak, a ruthén és román egyesült püspökök joghatósága alól kivétessenek, s számukra Hajdu-Dorogon egy önálló egyesült ó hitü magyar püspökség alapittassék, s egyházi és cultuskönyveik országos költségén — habár előleg mellett is — kinyomatván, kedves magyar nyelvünk ekkép annyival inkább oltári nyelvvé emeltessék, mivel ezen hitfelekezet dogmái nemcsak megengedik, sőt rendelik, hogy az isteni tisztelet oly nyelven szolgáltassék ki, mely a népnek anyanyelve. A miniszter elnök ur igen szivélyesen fogadta a számos tagu küldöttséget, s a kérdéses ügy felett huzamosabb ideig beszélgetvén, megnyugtatólag bocsátotta el a küldöttséget. A küldöttség tisztelegni fog a herczegprimásnál, és az ezen ügyben érdeklett miniszterekné, az alsóház elnökénél, nehány képviselőnél is. Reméljük, hogy ezen rég sürgetett kérdés valahára kedvezőleg fog megoldatni.

„P. N.“

— A „**W—r**“ szerint Lónyay pénzügyminiszter a szelvényadót s kamatleszállitást tárgyazó franczia óvástétellel szemben kijelenté Párisban, hogy a magyar kölcsön szelvényeit ezen rendszabályok nem fogják érinteni.

— **Napoleon herczeg** junius 5-én esti 9 óra 40 perczkor érkezett meg Bécsbe egy gyorsvonaton. A herczeg fogadására Grammont franczia, Pepoli olasz követek, Reinhold b. és Lulaffe franczia követségi titkárok, Strobach rendőr-igazgató, a nyugoti vaspálya társaság felügyelője jelentek Michel. Az összes franczia követség feketébe volt öltözve, a herczeg pedig kis fehér angol kalapban, barna felöltönyben és világos szinü nadrágban volt, mellén a „becsület legio“ rendszatagjával. A mint a vonat az indoházba vonult és megállott, a fogadásra jöttek azonnal tisztelegtek Napoleonnál, ki is kilépvén a vagyonból rammont és Pepoli követekkel barátságosan kezet szoritott és rövid szóváltás után az épületből ki a reá várakozott fogathoz ment, hol a jelenvolt közönség által szivélyesen üdvözöltetett.

A kocsiban, melyen a Mariahilfen, Ringstrassen keresztül a „Bárány“ czimü szállodába ment beszállani, Grammont követ foglalt mellette helyet. Másnap jan. 6-án Napoleon herczeget ő Felsége d. e. 11 órakor a Bárány czimü szállodában meglátogatta, mely legmagasabb látogatást fogadván, utána mindjárt, d. e. 12 órakor Napoleon egész kiséretével együtt bemutattatott Grammont franczia követ által ő Felségének a császári udvarban. Ezután minden Bécsben lévő főherczegnél tett Napoleon látogatást. Látogatásain franczia tábornoki ruhát viselt szt. István rend nagykeresztjével.

Ez napon a herczeg tiszteletére Grammont lakásán a franczia követség épületében nagy disz étkezés adatott, melyre Napoleon kiséretén kivül Hohenlohe herczeg főudvarmester, Beust b. korlátnok, Auersperg herczeg és gr. Andrássy Gyula miniszterelnökök, gr. Festetics György minister, Kuhn báró, Becke Potoczky, gr. Bellegarde ő Felsége tábornok segédje, Tegetthof aladmiral, Haydár Effend, török követ, Thumb báró würtembergi követ, az összes franczia követség személyzete, az ujonnan kinevezett hadi-attache Vassart báró és Bouxquency b. a franczia külügyek attacheje a követségnél gyültek egybe, s e szerint, amint a n. Fr. Pr. előre hozá, a porosz orosz és angolkövetségek nem voltak meghiva.

Napoleon udvari fogaton ment, ezen disz-étkezésre, hol a nevezetteken kivül még Pepoli olasz követ és gr. Zichy Ödön is jelen voltak. A vendégek mind fekete diszöltönyökben rendjeleikkel jelentek meg, nő a házi asszony szerepét vitt Grammont here egnőn kivül egy sem volt hiva. Kezdetett a lakoma ½6 kor és végeztetett 6-kor. Fölköszöntések nem tartattak, s a beszédtárgyát is nem politikai, hanem csupán bizalmas és barátságos társalgási eszmecserék tették. Asztal után a melléktermekben társalogtak thea mellett. Fél 8-kor távozott a herczeg szállására, honnan rövid időzés után Grammont által kisérve rándult ki Schönbruunba, hova ő Felsége által estélyire és theára volt meghivaés csak éji 11 órakor tértek vissza a Bárányszállodába, hol a herczeg számára, ismerve az ő finom művészi izlését, 4 szoba volt legnagyobb művészettel előkészitve és kiállitva. Vasárnapra jun. 7 ére ő Felségéhez volt Napoleon herczeg diszebédre hivatva. Egyik hir szerint Napoleon ma hétfőn jönne Bécsből Grammontta együtt Pestre, mig a másik hir azt mondja hogy az állatkertben udvari vadászat is adatik tiszteletére és mai napon tul, még több napot töltene Bécsben a végből, hogy az ottani gyüjteményeket és intézeteket, ritkaságokat megszemlélhesse. Napoleont Bécsben a nép is átalában igen szivélyesen fogadja és mindenütt üdvözli.

— **Péterdi Gábor** miniszteri osztálytanácsos körutat tesz, hogy a kamarai birtokokat megtekintse s ujból szervezze. A bácskai uradalmak, többi közt a Ferencz csatorna, lennének első tárgyai kiküldetésének, mely alkalommal, a legközelebb P. L.-ban előhozott e tárgybani panaszok is megvizsgáltatnak, s e vizsgálat eredménye maga idején hirül fog adatni.

— **Az urnapi ünnepélyre vonatkozólag** az udvartól következő értesités adatott ki: „Csütörtökön reggel 7 órakor, ő Felsége és a csász. főherczegek szt. István templomába érkeznek, hol az egész szertartáson jelen leendenek. A titkos tanácsosok, kamarások s egyébb főtisztviselők az alsó sekrestyében várakoznak ő Felségére, és a főbeme netnéli fogadására, honnan az oltárhoz kisérendik és a körül kiki hivatalos helyét foglalandja el, s ugy kezdetét veszi a szentmenet. Ezen processió a Rendek szent körmenete, miért is a Rendek ünnepélyesen jelennek meg. Elő megy a Ferencz József lovagkara, utána a vas korona Rendje, Szt István és Mária Teresia Rendjei, aztán ugyan ezen sorban a Rendeknek commandeurjei és nagy kereszteesei, a bécsi érsekségi káptalan és egyháziak, ugy a Rendek dékánjai, kik közvetlenül ő Felségét kisérik.

— **Sir John Bowring** Petőfy angol fordítója, egy Kolozsvárra küldött magánlevélben irja, hogy szándéka e nyáron, még egyszer életében, meglátogatni Magyarországot s mint unitárius ember jelen kiván lenni az unitáriusok Tordán tartandó zsinati gyülésén.

— **A zsidó eskü** kérdésében az Israelita közlöny az ellen küzd, hogy a zsidók ne kénytessenek — mint mai napig szokásban van — fedett fővel s kezöket a thórára téve esküdni, s helyesli Löw Lipót inditványát, hogy az eskü szövege vallásküloubség nélkül, következő legyen: „Én N. N. esküszöm az élő Istenre, hogy .... isten engem ugy segéljen.“

— **Debreczenben** a reform. egyháztanács junius 1-én tartott közgyülésében a vegyes bizottmány által az ingyen iskoláztatásra nézve készitett tervjavaslatot egész terjedelemben elfogagta.

— **Somogyból** azt irják a „Hon“-nak, hogy a megyét rettegtető Juhász-Druzsin rablóbandából a napokben egy agyonlövetett Marczali vidékén. A haramia a pandurok elől egy fára menekült, s innét ugy lőtték le, mint valamely nyulrabló kányát; a többi most is rabolja végig a megyét s gyilkol is, a mint épen kedve tartja.—Ugyanonnan irják, hogy a szélsőbal még e nyár folytán egy politikai lapot akar alapitani képviselő választási czelra.

— **A nagykállói esetet** érdeklőleg egy az ezredparancsnokságától érkezett távirat akként értesit, hogy az agyonlövetett polgár minden megelőző sértés nélkül botjával végig vágta volna a gyilkos tisztet, mire a tiszt, nem lévén nála fegyver, haza szaladt szállására és revolverét hozta magával, melylyel a polgárt azonnal az arczon lőtte, a golyó a száján ment be és feje hátsó részében akadt meg.

— **Győr megyéből a táplányi** uradalomból Pivonkai Antal tisztartó egy hizlalt ökröt hozatott föl a vasuton Pestre mutatni és eladni. Érdemes megnézni, dicséretére válik az uradalomnak. Az állat nem saját nevelésük agyan, de hizlalási modoruk meg érdemli a figyelmet. Az ökör, állitólag 17 mázsás, biztosan 17¼ markos, 1 öl és 3 láb hosszu, 12 éves, — csak a mult november hóban kötötték le hizlalásra. Az urodalom előbb hédervári gr. Viczay családévolt, jelenleg Lédererzsigmond birtokos uré. A füvészkertben van az ökör kiállitva, 10 kr. a belépti dij, még csak holnap lesz látható — 330 ftot már igértek érette.

— **Barsmegye** mult hó utolsó napjaiban tartott közgyülésén oly határozatot hozott, mely aligha nem fog kellemetlen jeleneteket maga után vonni s mely a recriminatiók megszüntetése végett inkább elhagyandó lett volna. Tudniillik bizottság volt kiküldve a megye hajdani különféle tőkéinek kinyomozása s hová lett forditása iránt, mely bizottság már beadta munkálatát s ennek alapján határozatba ment felirni a kormányhoz, hogy a mennyiben e pénzek nem megyei, hanem egészen idegen czélokra forditattak az állam által, téritessenek meg. E tekintetben nem lehet észrevétel s az ügy elintézése a pénzügyminiszterrel való megegyezéstől függ, de arra, bogy azon volt cs. k. tisztviselők ellen, kik a mult absolut kormány parancsára e tőkéket idegen czélokra forditották, nyomozások és további lépések inditandók — egész objectivitással megjegyezzük, hogy ha ama szerencsétlen kor minden jogsérelmeért lépéseket akarnánk inditani a volt végrehajtó közegek ellen, csaknem minden családnak, testületnek, községnek és megyének fel kellene lépni s napjaink nem az engesztelődés, hanem valóságos corsikai vendetta napjaivá lennének. „Ar. L.“

VEGYES.

— **Magyarország haladása.** E czim alatt a lipcsei „Deutsche Allgem. Zeitung“ egy figyelemreméltó czikket közöl, mely Magyarország jelen közjogi és anyagi állapotát értelmesen fejtegeti. Érdemesnek tartjuk a szabadelvü közlöny észleteit olvasó inknak a következőkben bemutatni:

„A hangulat Magyarországon napról napra jobbra fordul, minél inkább átmegy a dualismus az elméletből a gyakorlatba, annál nagyobb az elégültség, ámbár eleinte nem kevesen perhorrescálták az 1867 ki törvényeket. Castellane, franczia consul Pestre érkezése az uj viszonyok következménye, melyet azért fogadtak oly kedvesen, mert tudták, hogy az exequatura megadására nézve Andrássy jóváhagyását is kikérte Beust báró. Még tartósabb megelégedettséget fog a nemzetben kelteni az uj honvédelmi törvénynek létesülése, mely körül Andrássy grófnak van kiváló érdeme. E törvény valóban a király határozott bizalmi szavazata a nemzet irányában, minőt alig tartottak lehetőnek. Ki is sejthette volna csak kevéssel ezelőtt, hogy Ferencz József jóváhagyását adandja a magyar honvédség felállitására, melynek legalantibb létszáma 78 gyalog zászlóalj és 28 lovas század leend. A honvédelmi tisztek rangja és illetményei azonosak a rendes sereg tisztjeivel; a honvédség felosztása kerületenként és megyénként történik — a vezényelet magyar leend. Ezek oly engedmények, melyek mélyen hatnak a népeletre, és sok ellenzéki embert a jelen állapot hiveivé avatnak. A közvéleményben 1849 óta nagy változás történt, különösen azon szomoru tapasztalatok következtében, melyeket a nemzet gyüjtött. Sőt épen az egykori kormányzó fanatikus hiveinek, a haza nevében veszélyes módon agitáló szélső bainak érdeme, hogy a nemzet nagy zöme kijózanodott, hogy az országban szerteszét Deák zászlója alatt egyletek alakulnak, melyek az igaz haladás munkásai, s hogy a balközép hirlapi közlönyei is azon fáradoznak, hogy a szélső bal esztelen törekvéseiről leránt sák a burkot. Ha sikerül Andrássy grófnak — s minden azt mutatja, hogy sikerülni fog — hogy a dualisticus birodalom diplomatikai képviseltetése is a nemzet óhajtása szerint rendeztessék; ha sikerül — a mi szintén a közel jövőben várható — Horvátországnak végleges egyesülése, akkor a nemzet — minden valószinüség azt mutatja — örömmel fogja üdvözölni a dolgok jelen állását. Ezt annál inkább fogja tenni, minthogy a politikai viszonyok jobbrafordultával a főváros és az egész ország az anyagi téren is oly hatalmas lendületet vettek, mely Széchenyi legmerészebb jövendöléseit is felülmulja.“

„P N.“

— **Langievicznek** két emissariusát fogták el közelebbről az ojtozi szorosnál azon pillanatban, midőn Moldovába akartak átmenni. A két itju lengyelnél Langievicz aláirásával ellátott toborzási jegyeket kaptak. Mindketten résztvettek az 1863 ik lengyel felkelésben. Valóban megfoghatatlannak tünik fel előttünk az elfogatás. A kormány többé nem lehet üldözője a lengyeleknek a terjesztő kedő orosz hatalommal szemben. Ha az elfogatás csak tulbuzgóságból történt, reméljük intézkedni fog a magát szabadelvünek tartó kormányunk, hogy ez ifjak békében eresztessenek el.

— **Egy skót lap Jókai egyik regényéről.** — Jókainak „Az uj földesur“ ját következő bevezető sorokkal mutatja be a „Scotsman“ — Skóczia egyik legolvasottabb napi lapja — olvasóinak. „Van önnek sok ebből?“ — kérdé egy borszerető vendég gazdájától, egy pohár kitünő porti bort tartván a napvilágnak. Mi ugyanezt a kérdést intézzük e magyar regény forditójához „Van önnek több is ebből a Jókai Móriczból? Mert ha van, nagyon örülünk rajta, s szeretnők ha még egy palaczkkal adna ön belőle. Valóban ritkán olvastunk egy regényt annyi érdekeltséggel és annyi gyönyörrel, mint ezt az „Uj földesurat.“ Ha szigoru birálók akarunk lenni, ki kell mondanunk, hogy a rajz tulzott, s a kómikum a bohózat felé hajlik. De igy is, a bohózatnak az a neme ez, mely bennünket Molière-vel gyönyörködtet. A jellemnek az a valódi átismerése, egész annak gyökeréig, Jókai Mór az az ember, a kinek mind a humor, mind a páthósz rendelkezésére áll, kitünő satirista s mindezekkel egyesiti a regényirónak alkotó tehetségét. Az öreg magyar gentleman (Garamvölgyi) csodálatos példányként áll előttünk azon passiv ellenállásnak, mely a hatalomnak opponált, a midőn nyiltan nem szegülhetett ellene. A német tábornok leánya: Eliz egyike a legkedvesebb alakoknak, a melyeket valaha regényiró teremtett stb.“ Ne becsüljük e aztán nagyra az oly irót, kit az angol földön is — a nagy irodalom e földjén — ennyire becsülnek? — Teszi hozzá a „Fővárosi Lapok.“

HIVATALOS.

Hirdetmény. A magyar bélyegjegyek elkészülvén, azokkal f. évi junius hó 20-káig a magyar királyi adóhivatalok ellátttatni fognak; — ennélfogva ezen határnaptól kezdve magyar bélyegjegyek beesáttatnak forgalomba.

Mindenkinek szabadságában áll, folyó évi julius hó végéig a jelenben forgalomban levő bélyegjegyeket is használni, azontul ez utóbbiak forgalma végképen megszünik és f. évi augusztus hó 1-ső napjától kezdve a magyar korona bélyedjegyek és váltóürlapok használhatók, mely intézkedés azon megjegyzéssel tétetik közzé, hogy kik ehez magukat nem tartanák és régibb jegyeket használnának, aunak teszik ki magukat, hogy azon okiratok mint nembélyegezettek fognak tekintetni.

Hogy azok, kik már régibb jegyekkel magukat ellátták, azokat ujabbakkal kicserélhessék, rendelet adatott ki az iránt is, hogy minden egyes bélyegárulási helyeken a fennmaradott és forgalmon kivül helyezett eddigi bélyegjegyek és váltóürlapok folyó évi october végéig minden királyi adóhivatalnál becserélés végett bemutattatván, magyar bélyegjegyekkel és ürlapokkal kicseréltessenek.

Ezen intézkedés azon megjegyzéssel hozatik köztudomásra, hogy a kicserélés november 1-ső napján tul a m. kir. árulási helyeken többé nem fog eszközöltethetni.

Budán, 1868-ik évi junius 4-én. Lónyay Menyhért, magyar királyi pénzügyminiszter.

KÜLFÖLD.

Francziaország. A törvényhozó testület f. hó 2-án azon törvéyjavaslat fölött határozott, mely az egyszerü távsürgöny árát ugyanazon departement két állomása közt 50 centimese és két állomás közt a franczia birodalom határain belül egy frankra leszállitja. Ez utóbbi határozat azonban csak jövő évi november 1-én lépne életbe. Az előterjesztett módositványok mind elvettettek, köztük Brame-s társaié, mely árkülömbséget akar tenni sürgős és nem sürgős sürgönyök közt; és Glais-Bezoiné, mely szerint az egyszerü sürgöny, ára egész Francziaországban 20 centimere volna leszállitandó. Inditványának indokolásában Glais-Bezoin ugy vélekedett, hogy Francziaországnak legalább a távirati ügyben kellene a népek élén állania, miután politikai tekintetben közel az utolsó sorban áll.

A belügyminiszter, Pinard, ezen megjegyzést sem igazságos sem hazafiasnak nem találja, mire Glais-Bezoin azt válaszolja, a kormány képviselőinek inkább az utolsó ülésben kellett volna érzékenységüket mutatni, midőn a többségnek egy tagja oly vakmerő volt, a franczia nemzetet megfosztani dicső nevétől és azt egy sértő nevezet (napoleoni társadalom) által pótolni, mintha a modern társadalom, mely minden porusából szabadság után sóhajtozik, eredetét ama első császárságnak köszönné, melyben csak a jellemek elsatnyulását kell sajnálnuuk. Ezen epizódon kivül a viták nem nyujtottak kiváló érdekest. A törvény végre egyhangulag elfogadtatott.

Egy franczia lap ugy értesül, hogy nehány nap mulva, valószinüleg a kamarai ülések berekesztése után, a „Moniteur Universel“ megszünnék a kormány hivatalos lapja lenni. Egy uj lap, mely Plonnál „Journal de l'Empire“ czim alatt indul meg, fogja a hivatalos okmányokat, az uj törvényeket, a miniszter jelentéseit stb. közölni. A kamarai tudósitások másutt fognak közreboesáttatni s e czélból a párisi nyomdászok közt pályázat hirdtetett.

A távirda f. hó 3-án vitte szét a praefecturákhoz a belügyminiszter körlevelét az uj sajtótörvény kezeléséről. Pinard abban inti a praefectusokat, hogy ezentul szünjenek meg a sajtóval szemben birói functiókat gyakorolni, és hogy közigazgatási ténykedésükben a pártok közlönyei irára a legnagyobb mérséklettel és engedékenységgel tanusitsák. A kormány mérséklete, mint a miniszter nényuli, az ellenzéki sajtó magatartására is jótékony hatást fog gyakorolni. E körözvény talán nem sokára közre fog bocsáttatni, nem különben egy hasontartalmu is, melyet az igazságügyminiszter készül kibocsátani.

Lengyelország. Ama orosz tendenczhireknek költője, melyek lengyel fölkelőcsapatok szervezéséről szóltak a galicziai orosz határon, összhangzó tudósitások szerint nem más, mint a lublini kormányzó, ki a varsói helytartóhoz ily forma tudósitásokat küldött. Más oldalról az birlik, hogy a keblini kormányzó alárendelt hivatalnokok tudósitásai által félrevezettetett, s most azt mondják, miszerint az orosz kormány annak felismerésében, hogy mistifikáltatott, lépéseket tett, mikép a dolog szorosan megvizsgáltassék, hogy a bünösöket felelősségre vonhassa. Ezen hirekkel összefüggésben azt is jelente ték, hogy a Schweizban élő lengyelek közt a galicziába való visszatérhetés végett osztrák útlevelek osztattak szét.

Ezen állitásra vonatkozólag egy berlini lap a szövetségtanács értekezletéről a következőket irja: „Kül- és belföldi lapok nemrég azt irták, hogy a Schweizban élő lengyelek közt erős mozgalom vehető észre és hogy sokan elhagyják a Schweiczot, hogy az osztrák követségtől kapott útlevelekkel Galicziába menjenek. Az igazságügyi és rendőri osztály azonban most tudósitja a szövetségtanácsot, hogy erről nemcsak hogy semmisem esett értésére, sőt hogy igen valószinü, miként ezen hirek tisztán csak tendentiosus koholmányon alapulnak, mint egyidejü s uj lengyelországi felkelési kisérletekről szóló hirek.“

Spanyolország. Egy belga lap értesülése szerint Középspanyolországban a rablók annyira elhatalmasodnak, hogy a sik földön sehol sem biztos az ember s hogy a bandák rablásaikat egészen Madrid kapujáig terjesztik ki. A kapczabetyárok a falvakban biztos menedéket találnak, s a kormánynak tulconservativ érdekeinek biztositásával annyira el van foglalva, hogy ilyféle csekélységekkel nem is törődhetik. Annál szigorubb a sajtó rendőrsége. Nem rég a haladó párti lapok mind legfoglaltattak, noha már hetek óta nem közölnek eredeti czikkeket, hanem biztonsági okokból csupán más spanyol lapokban megjelent czikkek utánnyomatására szoritkoznak.

Azt is irják Madridból, hogy a királynőnek férje egyik kegyenczét, egy bizonyos Menesses urat, spanyol gránddá akarta tenni, de Roncali igazságügyminiszter kijelenté, hogy ő, ha az megtörténnék, elbocsátatását adná, e miatt aztán a dolog abban maradt. Különben a spanyol fővárosban nemrég is

mét tizenhat politikai befogatás történt, a többi közt a „Novella Iberia“ szerkesztője és Rivero Miklós képviselő is börtönbe került.

Görögország. A görög miniszterium a nyugati hatalmak követeinek tanácsát szivére vette és nem csak nem engedte meg, hogy az Athénbe érkezett „candiota képviselők“ a kamarába bocsátassanak, hanem az utánunk érkezetteket most a Pyraensban partra szállani sem hagyja. Két későbben érkezett „képviselőt“ visszautasitott, legalább úgy mondja azt egy távsürgöny. Egyidejüleg arról értesülünk, hogy a marssii sikon Athen mellett a király személyes parancsnoksága alatt gyakorló tábor fog felüttetni. Ezen csapatközpontositás nyilván összefügg Bulgaris miniszterelnök azon elhatározásával, miként a kamarának grélyes ellenállása esetére még a végső lépéstől sem fog visszarettenni.

Athéni levelezők állitják, hogy az athéni udvarnál és a kormány körökben egy valósá gos államesiny tervével foglalkoznak, hogy a jelenlegi kamara föl fog oszlatni, az alkotmány octroyalás utján megmásittatik, és hogy az egykamara rendszer helyébe kettős kamara rendszer fog lépni. Egy első kamara segélyével, mint mondják, a kormány a folytonos ingadozásoknak, melyek minden ülésszakban uj miniszterium képezésére és uj parlamenti választásokhoz vezetnek, véget akar vetni és a hellén alkotmányosságba bizonyos államadóságot hozni.

Gazdaság és üzlet.

Pest. Gabnaüzletünkben az utóbb jelzett hangulatt maradt érvényben. Árak: buza 88 fus 5 ft 87 fns 5.19, 87 fns 5 ft, 86 fns 5—5 7 3 hóra; 87 fns 5, 86 fns 4.80—4 85, 85 fns 4 75, 84 fns 4 70, 83 fns 4 82 fns 3 85, sulyb nélkül: 3 60, készfizetéssel: rozs 78—80 fns 2.94—3.5, 78—80 fns 2 85—2, árpa serf. 70 fns 2 25, 3 hóra, etetésle való 70—72 fns 2 72 fns 1 67—1.75, kukoricza: bánsági 2.60 2.60, tiszai 2 35, 2.30, pestvidéki 83 fontos 2 ft 25 kr.

Nagyvárad, junius 2-án 1868. tartott heti vásáron következő árak jegyeztettek: a. m. tiszta buza 1 sö oszt. 4 30, 2 od oszt. 3 80, 3 ad oszt. 3 20; kétszeres buza 1 sö oszt. 3.— 2 od oszt 2 80, 3 ad oszt. 2.50; rozs 1-sö rendü 2.20, 2 od rendü 2 —, 3-ad rendü 1.80; árpa 1-sö rendü 1.80, 2-ik rendü 1.70, 3-ik rendü 1.60; zab 1-sö rendü 1.60, 2-ik rendü 1.50, 3-dik rendü 1.40; tengeri 1 sö rendü 2.10, 2 ik rendü 2 —, 3 ik rendü 1.90, 1 mérő borsó 4.—, lencse 4 —, bab 4.—, kölesk. 4.—, burgonya 1 ft 20 kr.

Pécsett junius 3 án Buza: jó 4 frt 80 kr. — középszerü 4 frt 40 kr. — legalább való 4 frt — kr. Kétszeres: jó 3 frt 40 kr. — középszerü 3 frt 20 kr. — legalábbvaló — frt — kr. Rozs: jó 3 frt — kr — középszerü 2 frt 80 kr. — legalábbvaló — frt — kr. Árpa: jó 2 frt 20 kr, — középszerü 2 frt — kr. — legalábbvaló — frt — kr. Zab: jó 1 ft 50 kr. — középszerü 1 frt 40. — legalábbvaló — frt — kr. Kukoricza: jó 2 frt 50 kr. — középszerü 2 frt 30 kr. legalábbvaló — frt — kr. Hajdina: 2 frt 50 krajczár. Széna: 2 frt — kr. Szalma: 90 kr. osztr. értében mázsánkint.

Vácz, jun. 4. Gabnaüzletünk iránya a pesti piacz pangása befolyása alatt oly annyira a legszükebb korlátokba szorult, hogy szilárdan az árakat meghatározni nem lehet. E héten nehány ezer mérő, kivitelre, tudomásra nem jutott árakon adatott el. Vetéseink gyöngyörüen állanak s habár óhajtandó volna is az eső — egykevéssé mégis csak várhatunk. — Felhős látkörünk arra mutat, hogy nemsokára esőre való reménytünk vizzó fog válni. Legroszabbul v nnak szőlőtermesztőink, mert a napszám roppant drága s ha csak a bort drágán nem fogják eladhatni, a dolgoztatás diját alig kaphatják be. Iparosaink minden irányban folytonos rendeléseknek örvendenek, ezek között kivált kocsigyárnokaink: Reitter és Mándies s megrendeléseket nem mind teljesithetik.

LEGUJABB.

Bécs, jun. 6. A reichsrath mai ülésében az államadósság unificatioja felett folyt a vita. Auersperg miniszterelnök kereken kijelenté: Ha a többségi javaslatok elfogadtatnának, a jelen kormány nem fogja azokat végrehajtani. A névszerinti szavazásnál a többségi javaslat 113 szavazattal 49 ellenében, a módositott többségi javaslat pedig 100 szavazattal 58 ellenében elvettetett. Azonban a módositott kisebbségi javaslat, melyhez a kormány is csatlakozott, nagy többséggel következő szerkezetben fogadtatott el: A biztositott általános államadósság összes nemei, az 1854. és 1860 ki sorsjegyek ugyszintén a 1864 ki adókölcsön kivételével, öt százalékos egységes adóssággá változtatnak át, mely hatszázalékos adóval terheltetik, mely adó azonban föl nem emelhető.

Bécs, jun. 6. Napoleon hget a császár ma fogadta. Beust a herczeg által ma reggel fogadtatott. A hg tiszteletére ma a franczia nagykövetnél diplomata lakoma tartatik, holnapra Napoleon hg és Beust a császári ebédhez hivatalos Schönbrunba.

New York, május 17. (Hajón érkezett.) Az impeachements-igazgató — Wroley demokratát elfogatta, minthogy azzal vádolta öt, hogy a senatorokat megveszteg ette Wroley vonakodik vallomást tenni.

Május 17 éről jelentik Mexikóból, hogy a fölkelők Puebla körül megszállták a hegyeket, és Marquez tbkot kiáltották ki uralkodónak. Haytiban a zavargások egyre tartanak.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
ZOVÁNYI J. MIHÁLY

TŐZSDE.

Pesti áru- és értéktőzsde
junius 6 án.

Gabna-árak.	Súly-fontokb	Ára mérönkint
Buza bánsági	84—85	4 40 4.60
„ „	87—88	5.15 5.25
„ tiszai	84—85	4 40 4 60
„ pesti	84—85	4 40 4 60
„ „	87—88	5 15 5.25
„ „	87—88	5 15 5.25
Kétszeres	—	— —
Rozs	78—80	2 95—3.05
Árpa serfőzésre	68—70	1.95 2 20
„ etetésre	68—70	1 70 1.90
Zab	46—48	1.45 1 50
Kukoricza bánsági	—	— —
„ uj	—	2 60 2.65
Bab uj	—	4.50 4 90
Köles	—	2 80—2 90
Repcze	—	5.75 — 6.—
„	—	5.60—5.80

Zálogleveiek.	Adva	Tartva
Nemz. bank kisors. ezüst	96.70	96 90
„ „ „ o. é.	92.10	92 25
Magyar földhitelintézeti	92 50	92 75
Ausztriai	100.—	100 50

Magyar értékpapirok árkelete.

	Adva	Tartva
Pesti keresked. bank	650.	655.—
Budai keresk. és iparb.	195.	198.—
Pesti iparbank	238.	242.—
Magyar hitelbank	83.—	83½
Pesti takarékpénztár	1500.—	—.
Budai „	415.—	420.
Pesti hengermalom	1315.	1325.—
Pannonia gőzmalom	1665.—	1675.—
I-sö budapesti gőzmalom	735.—	740.
Budai gyár-telep	375.—	380.—
Concordia gőzmalom	720.	730.
Budai királymalom	500.—	510.—
Szegedi kivit. gőzmalom	630.	640.—
I. ujpesti szeszfinomitó	605.	610.—
Pestbudai butorkézmü	220.—	225.—
Magyar biztositó-társulat	580.	585.—
Pannonia viszonbizt.-társ.	225.—	229.—
Pesti biztositó-intézet	265.—	270.—
Magyar északi vasut	69.—	69¼
Pesti közuti vasuálya	648.—	650.
Kereskedelmi épület	390.—	400.
Lánczhid	392.	398.—
Alagut	81.—	83.
Magyar földh. záloglevél	—.—	—.—
Pesti kereskb. zálogl.	96½	97.—

Bécsi börze
junius 5 án.

Államadósság.	Adva	Tartva
5% osztr. értékü	53.70	53 80
„ „ „ adómentes	57 80	57.90
„ nemzeti kölcsön	62.20	63 —
„ metalliques	56 40	56.50
1860 ki sorsjegy	81 30	81 50
Magyar földtehermentesitési kötvény	75.50	76.—
Bánáti „ „	73.—	73.50
Horvát „ „	74 50	75.—
Erdélyi „ „	69.50	70.—

Sorsjegyek.	Adva	Tartva
Hitelintézeti 100 frtos	132.—	132.50
Dunagőzhajózási „ „	93.—	94.—
Budai 40 „	27.40	27 60
Esztergázy hg. „ „	155.—	—.—
Salm „ „	35.—	35 50
Pálffy „ „	26.—	26.50
Clary „ „	27.75	28.25
St. Genois „ „	24.	24.50
Windischgrätz 20 „	18.25	18 75
Waldstein „ „	22.	22 50
Keglevich 10 „	13 25	13 75

Részvények.

	Adva	Tartva
Nemzeti bank	703	704.
Hitelintézet	184 60	184.80
Magyar hitelbank	82.50	83.—
Also-ausztr. esc. társulat	609.—	611.—
Anglo-osztr. bank	131.75	132.25
Ausztriai földhitelintézet	175.—	178.—
Északi vasut	1777	1780
Államvasut	252 70	252 90
Déli vasut	175.—	175.50
Erzsébet vasut	147.—	147 75
Gal. Karoly Lajos vasut	197.—	197 50
Lemberg csern. vasut	175.—	175.50
Csch nyug vasut	147.—	147.50
Del.-ész. ném. összeköt. vasut	142 75	143.—
Tiszai vasut	147.—	147.—
Magyar északi vasut	71.—	73.—
I-sö erdélyi vasut	146.—	146 25
I-sö ausztriai Dunagőzhajózási társaság	505.—	507.—
Pesti lánczhid	393	400.—

Elsőbbségi kötvények.

	Adva	Tartva
1862 Erzsébet vasut	100.75	101 25
1867. államvasut	119.50	120.—
Déli vasut	98.—	98.25
Északi vasut	88.75	89.—
Csch nyugoti vasut	84.50	85.—
Tiszai vasut	—.—	—.—
Gal Károly Lajos vasut	95.—	95 50
Magyar északi vasut	—.—	—.—
Lemberg-csernov. vasut	76.—	76 50
Erdélyi vasut	81 25	81 75
Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	93 50	94.—
Pesti lánczhid	—.—	—.—

Érték és pénz.

Frankfurti váltó	97.40	97.75
Londoni váltó	116.55	116 65
Párizsi váltó	46 25	46 38
Cs. arany	5.56	5.57
Napoleond'or	9.29½	9.30
Egyleti tallér	1.71½	1.72
Ezüst	114.50	114.65

HIRDETÉSEK.

JELENTÉS.

A new-yorki

„Singer manufacturing Company“

valódi amerikai varrógépeit

van szerencsém a tisztelt közönségnek ajánlani, midőn az ugynevezett családi varrógépeket ajánlom figyelembe, melyek minden lehető, segédrészszel ellátvák, hogy egyszerü s könnyen kezelhető szerkezetük nagysokoldaluságuk s tartosságuk által minden más rendszert felülmulnak.

Különösen valók ezek házi használat a fehérnemü-knél, nőszabónak, divatmunkáknál, valamint ingelőkcsernyő- s főveggyárosoknak.

Szabók, czipészek, nyergesek, kalposok stb. használatára ajánlom a nagyobb

manufactura varrógépeket

melyek a különféle czélok szerint különféle elkészletekkel el vannak ellátva s egyszerü szerkezetük s nagy tartosság által fogva tünnek ki.

Minden gép tökéletes jótállás mellett adatik el.

Tanitás ingyen.

Füzére s a legujabb divat szerinti hőgyöltözékekre megrendelések elfogadtatnak.

Roth L. F.

Főügynök Magyarország s mellék tartományaira nézve. Váczi utcza 18. (Nemz. száll.)

MEGHIVÁS!

A géptégla-gyár

részvény-társaság.

részvényesei az 1868-ik évi junius 22-én délután 4 órakor a budai takarék-pénztár gyüléstermében tartandó

alakulandó közgyülésre

czimmel tisztelettelien meghivatnak.

Megvitatandó tárgyak:

1. A részvénytársaság megalakulása.
2. Az alapszabályok.
3. Jelentés a vállalatnál.
4. A számadások előterjesztése.
5. Az igazgatótanács 12 tagjának megválasztása.
6. nditványok a társaság érdekében.

Az angol-magyar bank.

Megjelent a TOLP könyvkereskedésében (Vácziutcza 9. szám) és általa minden könyvkereskedésben kapható:

A közoktatásügyi reform

mint politikai szükséglet Magyarországon,

SCHVARCZ GYULÁTÓL.

I, II, III, IV, V füzet, 4-rét, disz- és velinkiadásban

Ugyanitt kaphatók Schvarcz Gyulának apróbb művei: a hazai tanitóképezdék statistikájáról; az elemi tanodák statistikájáról; a gymnasiumi és reáltanodai kitünő tanulók statistikájáról és a hazai közoktatásügyi statistika szükségleteiről e czim alatt; „Hogy vezessük a közoktatásügy statistikáját stb.

Pest 1868. Gyorssajtónyomása az Első magyar egyesületi könyvnyomdának (Büchler, Harsányi, Nagy) 3 korona utcza 18. szám alatt.